

Geneesmiddelgebruik en haaruitval

In de rubriek Bijwerking Belicht bespreekt Bijwerkingencentrum Lareb elke keer een andere bijwerking. In dit nummer aandacht voor alopecia (haaruitval) als bijwerking van geneesmiddelen.

Wat is alopecia?

De letterlijke betekenis van alopecia is kaalheid. Er bestaan verschillende vormen, met als meest bekende kaalheid bij mannen. Deze vorm is hormoonafhankelijk, vaak blijvend en kan al voor het twintigste levensjaar beginnen. Ook vrouwen kunnen hormoonafhankelijk haarverlies krijgen, zoals na de overgang of tijdens de zwangerschap. Haarverlies kan ook ontstaan bij bepaalde ziekten – zoals schildklieraandoeningen – of als bijwerking van geneesmiddelen. In dit laatste geval kan haarverlies zowel tijdelijk als blijvend zijn.

Hoe groeit haar?

Haren worden geproduceerd in de haarfollikels van de huid. Hierbij wordt een zich herhalende haargroei-cyclus doorlopen, met achtereenvolgens een groeifase, een overgangsfase en een rustfase. Hierna valt de haar uit. Het grootste deel van het hoofdhaar (zo'n 90%) verkeert in de groeifase, die vier tot acht jaar kan duren. Die duur bepaalt de lengte van het haar.

Hoe kan een geneesmiddel alopecia veroorzaken?

Een geneesmiddel kan ervoor zorgen dat de haren versneld van de groeifase overgaan in de rustfase, waardoor ze eerder uitvallen. Doorgaans begint de haaruitval twee tot vier maanden na het starten met het geneesmiddel. Haaruitval als bijwerking van een geneesmiddel kan echter ook sneller optreden: bij cytostatica bijvoorbeeld al na enkele dagen. In dit geval is de haargroei-cyclus niet verstoord, maar wordt de celwerking plotseling gestopt, waardoor er geen nieuwe haren meer gevormd worden. Bij hogere doses kan totale haaruitval optreden.

Welke geneesmiddelen?

Er zijn veel geneesmiddelen die haaruitval kunnen veroorzaken. Hier ontvangt Lareb regelmatig meldingen van. Enkele voorbeelden:

- orale anticonceptiva;
- anticoagulantia (cumarines, heparine);
- bètablokkers;
- angiotensine-II-antagonisten;
- cholesterolverlagende middelen;
- antidepressiva (tricyclische antidepressiva, SSRI's, lithium);
- anti-epileptica (carbamazepine, lamotrigine, valproïnezuur).

Hoewel haaruitval gezien kan worden als een niet-ernstige bijwerking, kan het de therapietrouw verminderen en zo nadelige gevolgen hebben voor de gezondheid van de patiënt. Bijvoorbeeld bij een middel als lamotrigine, dat gebruikt wordt bij de behandeling van epilepsie. In 2015 is er een overzicht gemaakt van de meldingen die Lareb ontving van haaruitval bij lamotrigine. Haarverlies is nu als bijwerking opgenomen in de bijsluiters van lamotrigine.

MELDEN BIJ LAREB

Het is belangrijk om bijwerkingen bij Lareb te melden. Meld vooral datgene waarvan je vindt dat collega's en/of patiënten het moeten weten. Dat kunnen vermoedens van een nieuwe bijwerking of bijzondere aspecten van een bekende bijwerking zijn, zoals ernst en beloop of het risico op het niet (h)erkennen in de praktijk. Melden kan via lareb.nl of via de [Bijwerking App](#).

Wat is het beloop?

Geneesmiddel-geïnduceerd haarverlies is meestal reversibel: het haar gaat weer groeien nadat het geneesmiddel gestopt is. Vaak begint het herstel twee tot drie maanden na het staken van het geneesmiddel.

Niet altijd herstelt de patiënt van haarverlies. Dat is bijvoorbeeld bekend bij chemotherapie met docetaxel. Patiënten zijn hier niet altijd van op de hoogte.

Is haaruitval als bijwerking te herkennen?

Het is vaak moeilijk een directe relatie te leggen tussen haaruitval en geneesmiddelgebruik. Haaruitval kan namelijk een groot aantal niet-medicamenteuze oorzaken hebben, waaronder ziekte en stress. Als de klachten verdwijnen na het stoppen met het geneesmiddel, kan dit erop duiden dat het geneesmiddel de oorzaak was. <

Gerda Weits, farmakundige, werkzaam bij Bijwerkingencentrum Lareb

Bronnen: zie pagina 14